

Narodni ekonomist Leksis umrl.

BERLIN, 27. (Kor.) Narodni ekonomist profesor Viljem Leksis je danes umrl.

Papež Pij X. in cerkvena glasba.

Ne dá se zanikati, da se je tekom časov v cerkveno petje — posebno v Italiji — zaneslo mnogo posvetnega, teatralnega. Kjer so ljudje, so tudi človeške slahosti, in tako je tudi v cerkveni glasbi. Mnogim je bilo resno koralno petje preveč dolgočasno; niso umeli ne vzvišenosti katoliške liturgije, ne notranje lepote cerkvenih obredov, pak so se temu primerno oprileli krivih nazorov o cerkvenem petju. In tako se je po cerkvah moglo čuti skladbe, podobne opernim in opernim skladbam, podobne gledališčim. Kakšne so izpevane? Subreta ali operna pevka, ki si ni mogla več nabirati lovov-vencev, se je znala vsiliti v kak cerkveni pevski zbor, da je tam kakor solistinja izvajala »Ave Maria«, »Quo tollis«, »Et incarnatus« i. t. d.

Tudi sicer, razen tu gori omenjenih izgrediv, se je udomačilo mnogo krivih nazorov, posebno glede uporabe orkestra, ženskih zborov, modernih kompozicij i. t. d. V mnogih cerkvah so glasbeniki in pevci liturgijski tekst »Gloria«, »Credo«, »Dies irae« krajsali ali izpuščali po svojem okusu, tako, da je bila nevarnost, da iz cerkvene glasbe izgine vsaka resnost in pobožnost in zavladala teatralnost, banalnost, samovolja.

Vsemu temu je prišel v okom Pij X. takoj v prvem letu svojega pontifikata z glasovitim Motu proprio o cerkveni glasbi. Vzpostavil je koralno petje, kakor je bilo nekaj v cerkvi navadno pred Medicejskim izdajem koralnih knjig, in je je proglasil strogo cerkvenim petjem, ki se mora negovati s posebno brigo. Papež je živo podprl in odobril mučno delo benediktincev v Solesmescu glede uvedbe tradicionalnega koralnega petja, ki ga je izdal v Vatikanu (Poznana Editio Vaticana). In ta koral je sedaj razširjen po vsem svetu, in kjer je le nekoliko primerne zbori, izvaja se koral po vatikanskem izdaju.

Posebno si je Pij prizadeval, da odpravi teatralnost v cerkvenem petvanju in pride v okom stritženju tistih delov maše, ki se morajo peti. Med petimi mašami se morajo peti vsi liturgijski deli in to v cerkvenem, latinskem jeziku. Pri tihih mašah se more peti v vsakem jeziku, ali le čisto cerkvene pesmi.

Posebno drago je bilo papežu, ako je bilo vse ljudstvo v cerkvi pri maši, ali pri drugih pobožnostih. To je tudi ideal, da peva vsa cerkvena občina. Pri peti maši je seveda to težko doseči, ker se ni lahko naučiti in izvajati koralnega petja.

Velike so zasluge pokojnega papeža za cerkveno petje — na tem ni dvomiti.

Pod črno-rumeno zastavo.

Slučje iz črno-rumeno življenja.

Pisec: —.

III.

»Bataillons - Radfahrer«.

Kolo od srice u okoli vrteči se ne pristaje; tko bi gori, eto je doli, a tko doli, gori ustaje.

Gundulič: Osman.

Glavna stvar pri vojaki je, kakor danes vsepovsod, — denar, vendar pa je treba še nečesa, če hoče človek dobro izhajati v vojaški sukni, in to je sreča. Ker pa je po starem našem pregovoru vsak sam svoje sreče kovač, sem si mislil tudi jaz: »Touč, kuj si svojo srečo, drugače ti jo bodo kovali drugi, in sicer s tovarstvom in puško.« Pripomniti moram obenem, da sem vstopil v črno-rumeno službo, kakor se spodobi za vsakogar, ki hoče postati najmanj general, kot navaden prostak in da mi je torej do generala manjkalo pravzaprav še čisto vse in da sem potreboval mnogo sreče, da dosežem v doglednem času svoj vzvišeni smoter. Potemtakem je bilo treba hitro začeti s kovanjem sreče in ker je vsekakor hitreča nekoliko večja, če se človek vozi s kolesom, nego če človek hodi peš, sem dejal: »Pomudi se, pomudi za kolesarja, pa pojde stvar hitreje.« Rečeno — storjeno.

Bilo je menda prvi dan okrog polneve, ko smo se parili na solncu, ki je z vso silo prišel na dvorišče rocolsko vojašnice. Poveljnik naše stotnije, nadporočnik Bolaffio je dal poklicati predse »Sarže«, ki pa se seveda niso še prav nič razlikovali

od nas drugih, ker so še nosili civilno obleko. Ke je bil z njimi gotov — stal je na vozu pred skladiščem — sem stopil okoli voza k njemu in poprosil:

— Gospod nadporočnik, pokorno prosim, ali bi ne potreboval morda kolesarja? — Ne vem, — je dejal, — a če bo treba, vam že povem.

Vrnil sem se že na svoje mesto, a spomnil sem se, da pisana beseda bolj drži nego pa samo rečena, pa sem stopil še enkrat nazaj tja k vozu in dejal:

— Gospod nadporočnik, pokorno prosim, da bi morda zabeležili moje ime, da se stvar ne pozabi.

— Kako se imenujete? — je vprašal in potem tudi zapisal moje ime.

— Kaj ste pa v civilu? — Urednik »Edinosti«.

— Aha! Je že prav!

Ko smo nato odkorakali z vojašniškega dvorišča v šolo v ulici della Ferriera, me je nadporočnik poklical k sebi in dejal: — Popoldne pridite s kolesom in se javite v Rocolu gospodu podpolkovniku kot kolesar dvanaajste stotnije, določen za bataljon.

— Hvala gospod nadporočnik, — sem dejal in odšel v uredništvo zadovoljen, da se mi je stvar tako lepo posrečila.

Popoldne sem prišel s kolesom v rocolsko vojašnico. Na podpolkovnika sem nadel pred skladiščem.

— Gospod podpolkovnik, javljam se pokorno kot kolesar dvanaajste stotnije, določen po nadporočniku Bolaffiju za bataljon.

— Prav je! Ali ste morda bolan! — me je vprašal podpolkovnik, ki sem ga prvič videl tedaj.

— Ne, gospod podpolkovnik, nisem bolan.

— Kaj ste pa v civilu? — Urednik, gospod podpolkovnik.

— Aha! Pisarniški zrak! No, to že prejde. Vi boste torej meni na razpolago.

Potem sva se še pogajala zaradi opreme. Dobil bi bil namreč rad namesto teletnjaka in puške vsaj karabinec, če že ne revolverja. Toda karabinec ni bilo več nego jih je bilo treba za možstvo na konjih in prav tako tudi nisem dobil revolverja. Podpolkovnik mi je rekel:

— Kot urednik imate gotovo svoj revolver, pa si ga vzemite s seboj.

Tako mi je ostala puška in teletnjak, a jaz sem pa vendarle postal — »Bataillons - Radfahrer«.

To je zašumelo potem po vsej stotnji. »Tudi jaz vzamem kolo s seboj, tudi jaz bi rad imel tak »švindl«, takoj se javim nadporočniku.« Tako so govorili vseprek in kolesarjev je bilo naenkrat skoraj toliko, kolikor je bilo mož pri stotnji. Vse je hotelo imeti moj »švindl«, kar se pravi v preprostem, zaničevanem civilnem jeziku: »lahka služba brez trpljenja«.

Jas sem se malo zmenil za vse take opazke, kvečjemu da sem odgovoril temu ali onemu:

— Prijatelj, pregovor pravi, da tisti, ki prej pride, prej melje, in kdor hoče imeti pri vojaki »švindl«, si ga mora pravčasno preskrbeti.

Zgodilo se je še isto popoldne, da se je res še nekdo drug prijavil poročniku Foersterju kot kolesar. Poročnik je pozneje klical kolesarja, a narednik, moj znanec, je šel poklicat mene, ker je poznal samo mene kot kolesarja. Šel sem se javiti poročniku, a ta dejal:

— Saj ni to oni, ki se je prijavil.

— Gospod poročnik, pokorno javljam, da me je določil gospod nadporočnik Bolaffio za bataljonskega kolesarja in da sem se kot tak že javil gospodu podpolkovniku.

— Če je tako, je že prav, — je odgovoril poročnik, in odtedaj me ni nihče več motil v moji kolesarski slavi.

Kot bataljonski kolesar sem imel v Trstu res lahko službo. Vse, kar sem imel opraviti je bilo, da sem se morda parkrat na dan peljal iz ulice della Ferriera v rocolsko vojašnico, ali pa v veliko vojašnico. In to je tudi bilo vse. Zjutraj sem prihajal v šolo v ul. Ferriera, kjer je bila tudi namočena bataljonska pisarna, nekako ob sedmih. Marsikateri krat nisem imel opraviti prav nič. Ker so časopisi prihajali navadno še nekoliko pozneje, sem bil pač za častnike, zlasti one, ki ne znajo italijanski, živ časopis in sem jim prinašal najnovejše vesti. Posebno sem skrbel za to, da je bil podpolkovnik obveščen o vsem, kar je pozneje prišlo v časopisje. Zato sem pa bil in sem še vedno prav »dobro napisan« pri njem. Ko je bila ura četrt na enajst popoldne in so me v uredništvo že potrebovali za večerni list, sem stopil vselej k podpolkovniku in ga vprašal, če lahko odidem.

— No, le pojdite, saj vem, da vas potrebujejo v uredništvu!

To je bil vedno njegov odgovor, in tako sem lahko odšel v uredništvo, da sem uredil večerni list. Zato sem pa tudi vedno prinašal podpolkovniku vse gradivo, kar smo ga dobili od korespondenčnega urada in ga je priobčil potem večerni list, ki je izhajal okrog polnoči, dočim sem pa jaz v bataljonsko pisarno prinašal gradivo že ob štirih popoldne. Okrog polnoči zvečer sem bil potem tudi vedno že prost.

Ker se mi je nekega večera dogodilo v rojanskem Konsumnem društvu, kamor sem navadno hodil večerjat, da me je — menda po neumnosti dotičnega vodje patrulje 97. pešpolka — patrulja izgnala iz gostilne, sem poprosil podpolkovnika za dovoljenje, da spmem izostajati do jutra, in dal mi je dovoljenje za ves čas, kar smo bili v Trstu. Tako sem brez strahu, da me vtakne patrulja v luknjo, lahko zahajal tudi ponoči v uredništvo in seveda potem tudi k »mamci« na obligatnega »kapucina«.

Oni vokal tamkaj ob ulici Stadion in delice Acque, je bil tiste dni posebno nevaren, kajti »device«, ki postajajo ponoči tamkaj okoli, so bile izredno sitne, ker se jim je menda znatno začel krčiti zaslužek, toda znali smo se jih obraniti na zelo drastičen način, ki pa seveda ne spada v list. Po meni vsaj so zastojali metale svoje mreže; ali se jim je posrečilo pri drugih, ne vem, a če bi tudi vedel, bi molčal iz ljubezni do bližnjih — ženskega spola.

Domneve vesti.

Premestitev oddelkov novincev. Iz oziror vežbanja, nastanjanja in posebno še iz gospodarskih razlogov se bodo oddelki novincev vojske in deželne brambe premeščali tudi izven stacij svojih dopolnitvenih okrajev v stalne garnizijske kraje vojaških krdel, ki so bila dislocirana v teritorialnem obsežu. Zlasti manjši garnizijski kraji, ki so gotovo obžalovani odhod čet, bodo torej imeli zopet stalno vojaštvo.

Ljubezenska drama. 22letna Josipina Vosičeva, stanujoča v ulici dell' Acquadotto št. 65, je že delj časa imela ljubavno razmerje z 20letnim privatnim uradnikom Alfredom Lorenzom, ki stanuje v IV. nadstropju hiše št. 65 na Belvederju. Zadnje čase je bilo pa to ljubavno razmerje prekinjeno. — Snoci o poldesetih je pa šla Vosičeva na stanovanje k Alfredu, katerega je dobila na stopnjicah. Zdi se namreč, da je Alfred Lorenz povedal Vosičevi, da ne mara več zanjo, in da je šla ona snoci k njemu, da ga vpraša po vzrokih, radi katerih jo je zapustil. No, nastal je med njima hud prepir in slednjic je Vosičeva potegnula iz zepa revolver, ter z istim štirikrat ustrelila proti Alfredu, ki je nato grozno plašen pobegnil v svoje stanovanje in se tam zaklenil. Takoj, ko je Alfred, ki ni bil niti najmanj zadet od nobenega vseh štirih strelcev, pobegnil, je pa Vosičeva obrnila revolver proti sebi in si izstrelila v prsi kroglo, ki jej je predrla leva pljuča. — Prileteli so seveda takoj skupaj vsi stanovalci hiše, a eden njih je telefoničnim putem pozval na pomoč zdravnikov z zdravniške postaje. In ko je prišel zdravnik, je nesrečna deklina ležala v celi mlaki svoje lastne krvi na stopnjicah. — Zdravnik ji je podelil najnujnejšo pomoč in jo dal potem prepeljati v mestno bolnišnico, kjer so zdravniki konstatirali, da je njeno stanje zelo opasno.

Nesreča na delu. 56letni težak Karel Tančič, ki stanuje v Rocolu št. 5, je večeraj zjutraj na delu v prosti lukni padel z višine več metrov in si pri tem zlomil dve rebri. Zdravnik z zdravniške postaje, ki je bil pozvan k njemu, mu je podelil najnujnejšo pomoč in ga dal potem prepeljati v mestno bolnišnico.

Umrli so: Prijavljeni dne 27. t. m. na mestnem fizikatu: Sabac Jurij, 27 let, Kladin št. 165; Vatovac Armand, mesec dni, ulica delle Sette Fontane št. 18; Abba Antonija, 74 let, ulica dei Fabri št. 10; Bortoluzzi Peter, 85 let, nlica del Boschetto št. 17; Piščanc Evgen, podgugi mesec, Rojan št. 830; Steru Karl, 48 let, borzni trg št. 3; Cescutti Fran, 4 mesece, ulica dei Capitelli št. 24; Kuret Matej, 30 let, ulica Fabio Severo št. 11; Brandenburg Marijana, 66 let, nlica del Monte št. 9. — V mestni bolnišnici dne 24. t. m.: Andreatin Nikolaj, 50 let; Papič Franciška, 32 let; Marušič Jordan, leto dni; Regent Ana, 62 let; Lohatel Josip, 18 let, Zweiner Marija, 35 let, Blasi Lovrenc, 19 let.

Hector de Rieux je poročil Matildo. Osrečavala sta drug drugega. In mi moremo potrditi, da je bila Tancredova in Matildina sreča tem več, popolnejša, neskončnejša, ker sta ti obe plemeniti srca tako dolgo in tako grozno trpeli.

KONEC.

PODLISTEK

Vihar in tišina.

Preval in izložina M. C.

1. Avv. Massimo Goussanti MILANO Piazza del Duomo 10

2. Čitatelji. in hac lacrimarum valle.

3. In sedaj, spoštovani čitatelji, ko smo se medsebojno predstavili, ko smo zamenjali svoji karti, kakor je to navada med osebami,

Vesti iz Goriške.

Okrožnica vsem županstvom političnega okraja goriškega in soznanega. Kakor znano, se je ustanovila pri deželnem odboru goriškem komisija za aprovizacijo naše dežele z živečem. Ta komisija je že začela uspešno delovati z uvažanjem turšice in pšenične moke iz drugih dežel. Toda uvažanje te vrste blaga ne more biti trajno, ker prej ali slej morajo odgovoriti tudi ti viri. Mislimi je torej treba na to, da se akcija komisije osredotoči tudi na zbiranje domačih pridelkov.

Pridekli na pšenici so v naši deželi že pod streho in kmetovalci se kakor običajno, pečačo z mislijo, kako bi ta svoj pridelek spravili v denar.

Toda z ozirom na vojne zapletitje in z ozirom na aprovizacijsko akcijo se prepoveduje vsakršna prodaja mlatene ali nemlatene pšenice, oziroma moke, in županstvom se nalaga, da pod osebno odgovornostjo gg. županov skrbe za to, da ostane pšenica doma na razpolago deželnemu odboru.

Zajedno se županstvom nalaga, da naznanijo deželnemu odboru tekom treh dni natančno množino pšenice, ki se je v občini pridelala, kakor tudi množino, ki preostane po odbitku kvantitete, potrebne za domači konsum v občini.

Ti podatki so deželnemu odboru potrebni, da bo mogel temeljem pravičnega kriterija prirediti z nakupovanjem in razdeljevanjem pšenice. — Deželni odbor.

Podpirajte družbo sv. Cirila in Metodija!

RESTAVRACIJA AURORA Trst, ul. Carducci 13. Vsak večer od 7. do polnoči velik koncert katerega prirejuje Stajersko društvo D' OBERSTEIRER Kapelnik HUGO ALTRICHTER. Opozarja se cenj. občinstvo na izbrani spored različnih komadov in narodnih pesmi in ples. Ob nedeljah in praznikih Matinee. VSTOPNINA PROSTA. Za obilen obisk se priporoča JOSIP DOMINES. Poleg renomiranega Goosovega piva se toči pivo Reuchel-Bräu iz Kulmbacha

ČEŠKO - BUDJEVIŠKA RESTAVRACIJA (Bosakova azorna češka gostilna v Trstu, se nahaja v ulici) Delle Poste št. 14, vhod v ulici Giorgio Giarro, uraven glavne pošte Slovenstva postrežba in slovenski jedilni listi

MALI OGLASI se rednuno po 4 stot. besedo Mestna uprava besedo se računajo od 200. Najmanjša pristojbina znaša 40 stotina

Jako solidne spalne sobe z ogledalom in mramornimi stropi se prodajo po K 250.— Sprejeto majo se naročijo za kraljevo pohištvo, spalne in sedilne sobe, kakor tudi pohištvo za urada. Izvajajo se popravila po raznih cenah. Nova delavnica pohištva Via Ruggero Manza št. 17. 948

Mapca, tudi prilastnega, sposobnega voditi brat nadzorstva dela na kneti, sprejeto takoj JOSIP ALTRIK dvorec Ledina pri postaji v Kopru. 947

Jaica Stajerska po 7, 8, 9 vinarjev komad. Piščanci po K 1.80. Kokoši po 2 K kilogram. Carducci 39, Ronco 6, Kandler 8. 941

Izkušena babica se priporoča cenjenim goštem. Nadzorstva dela na kneti, sprejeto se ne seže tudi na dom — Trst, ulica Chiozza št. 50. 940

Due postelji vzmeti, nove žimnice K 86.— Polna spalna soba z žimnicami K 290. Via Fonderia 12, I. 2316

Odda se takoj meblirana sobica s 1-2 posteljami. Via Commerciale 9, vr. 32. 937

UMETNI ZOBJE. PLOMBIRANJE ZOBOV. IZDIRANJE ZOBOV. BREZ BOLEČINE. Dr. J. ČERMÁK V. TUSCHER ZOBODRAV. TRST KONC. ZOBNIK TEMNIK. ULICA CASERMA, 13 II. nad.

Spretnega stenografu ali stenografino za slovensko in nemško stenografiranje, ki zna pisati tudi na stroj, sprejme na dnino odvetniška pisarna Dr. MATEJA PRETNER-ja in Dr. FRANA BRNČIČ-a ulica Nuova št. 13, II. nadstropje.

NARODNA POSOJILNICA IN HRANILNICA v TRSTU registrovana zadruga z omejenim jamstvom. Nova ulica št. 13, II. nadstropje. Nova ulica št. 13, II. nadstropje. Daje posojila na menjice in vrednote na mesečna alf ted. odplačila. Prodaja srečne na mesečne obroke. Eskomptuje trgovske menjice. Prodaja srečne na mesečne obroke.

Ugodna prilika! Ugodna prilika! Vse v trgovini s pohištvo PETER JERAJ, ulica Caserma št. 4 nahajajoče se pohištvo, divani in dr. prodaja se po neverjetno nizkih cenah. Nihče naj ne zamudi te izvanredno UGODNE PRILIKE!

ki nimajo te sreče, da bi se poznale med seboj, nadajujem s svojo povestjo.

Ne ponašam se ne s slavnimi predniki, niti nisem sin kakega gospodarja. Pripadam skromnemu sloju meščanstva. Nisem ne bogat, ne siromašen, in v 30 letu svoje dobe sem.

Pred štirimi leti se me je bila polastila neka huda strast. Uganjal sem navadne norosti; in ker je ženskam v navado, da po norostih, ki jih one provzročajo, merijo in plačujejo, sem bil tudi jaz z vso pravico ljubljen. In to pot se ni varala dama mojega srca, kajti ljubil sem jo v resnici s takim ognjem, kakršnjega doslej še nisem poznal.

Napoleon III, ali, ne vem, kdo drugi, je izrekel po vsej pravici slovito besedo: »Kako dolgo traja večnost v Franciji?« Tu, v tem slučaju bi merali reči: kako dolgo traja večnost v ljubezni? — O, gorje! V dobri veri bi si bil tedaj domneval, da bi preživel vse svoje življenje brez družega veselja, drugega interesa in drugega čuta, brez družega stremjenja, le v ljubezni do te dame svojega srca. Mislim sem, da nisem sposoben za nikako

drugo čustvo. V primeri s to mogočno, re odklonljivo stvarjo so se mi zdela vsa druga čustva le malenkostne kupčijske pogodbe.

Nekateri prijatelji so se mi drznili govoriti: »Maks, ali se ti ne zdi nečastno, da dvoriš soprog družega, da — kar je še hujše — svojega prijatelja? Ali se ti ne protivi vest proti temu, da stiskaš roko možu, ki ga izdaja?« To je posvečena fraza! In jaz sem se čudil na skrivnem duševni omejenosti mojih prijateljev, ki tako malo znajo preko malenkostnih predsodkov družbe in ki se niso mogli povspest z menoj v višine strasti. Da, dama mojega srca je bila priklenjena na družega! Na egoista, ki si je dovolil prisvojit si jo, ne da bi bil gotov, da ga bo kdaj ljubila; na tirna, ki je vstrajal pri tem, da postane nje soprog vkljub najni medsebojni ljubezni; na navadno, podrejeno dušo, nezmožno za heroizem, ki ni imel niti toliko velikodušja, da bi se žrtvoval za srečo družega. (Pride še)

SLOVENC! Podpirajte RDEČI KRIŽ

PODLISTEK Rdeči mlín.

Roman. • Spisal Xavier de Montépin.

Ta kratki in grozni razvoj je bil kratek. Črna brodovje Seine se je odprlo vnovič in je potegnilo Lascarsa in Sauvageona v drugič v svoje globine doli. Ne ta, ne oni se ni pojavil več na površini vode in se je naslednjega jutra so našli obe nji u trupli še vedno v trdnem objemu. V istem trenutku, ko se je reka zgrnila nad svojima žrtvama, se je pokazal na obnehu od rdečega mlina sem slaboten svet luči, ki je pa od minute do minute pridobival na obsegu. Predno je odšel, je Sauvageon razgal slamo, nagromadeno pod streho starega poslopja; nekoliko časa je samo tlelo, potem je plamen vsplapolal z vso naglico. Velikanski rdeč plamen je zažarel proti nebu iz porušujočega se poslopja p. dstrēja